

Тиристор

Silicon Controlled Rectifier- SCR

Ж.Косев, Т.Карталов, Електроника, ЗФЕИТ03018

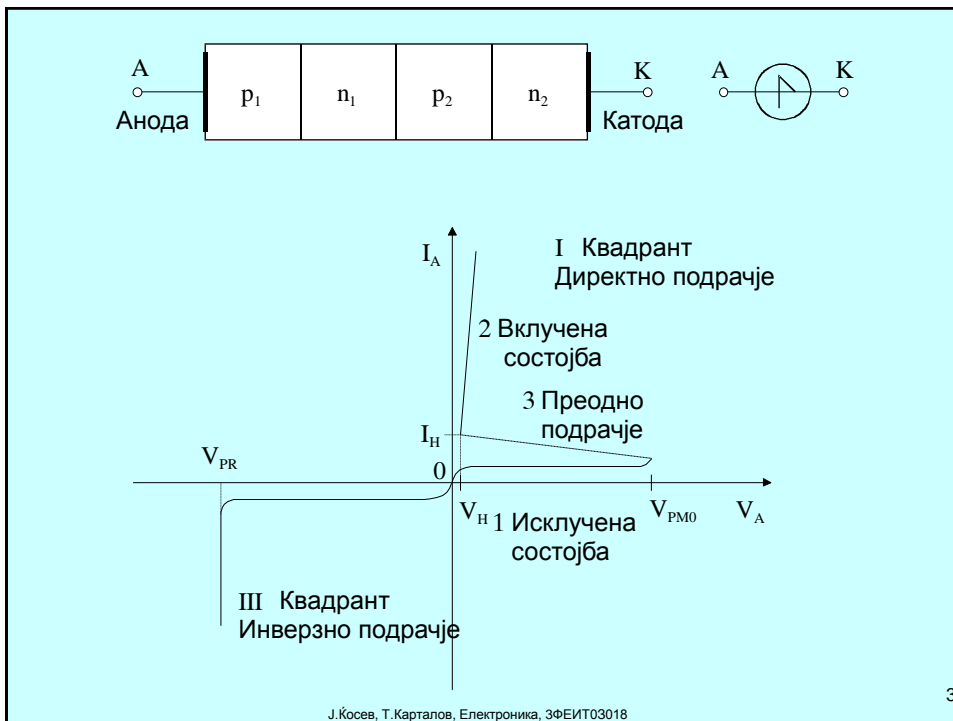
1

Поделба и особини

- Тиристорот е четирислоен **pnpn** елемент
- Примена: **насочувач** и **прекинувач**.
- За струи $> 1000\text{A}$,
- Напон на пробивање $> 2\text{kV}$.
- Еднонасочен диоден тиристор (динистор):

Ж.Косев, Т.Карталов, Електроника, ЗФЕИТ03018

2

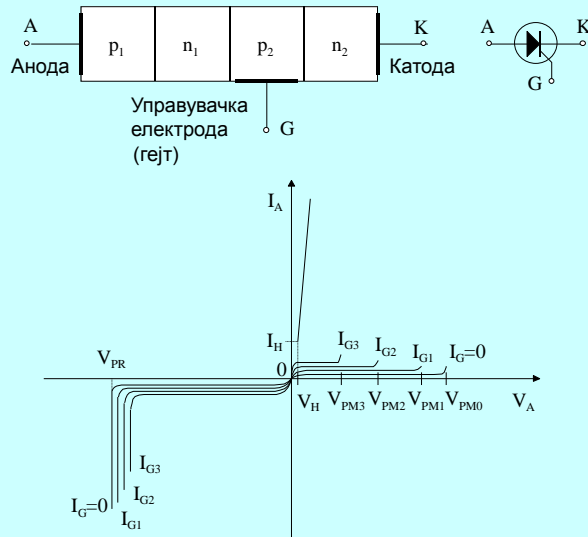
Ј.Косев, Т.Карталов, Електроника, ЗФЕИТ03018

- V_{PM0} - напон на прелом 20V - 2kV.
- V_{PR} - напон на пробив $|V_{PR}| > V_{PM0}$
  - (V_{BR}) - break

Ј.Косев, Т.Карталов, Електроника, ЗФЕИТ03018

4

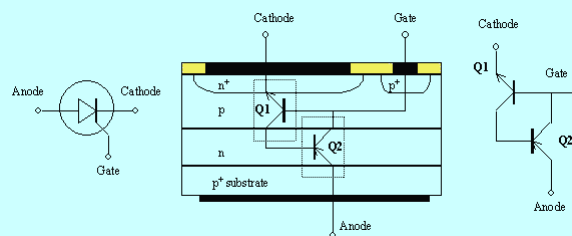
Еднонасочен триоден тиристор

J. Косев, Т. Карталов, Електроника, ЗФЕИТ03018

5

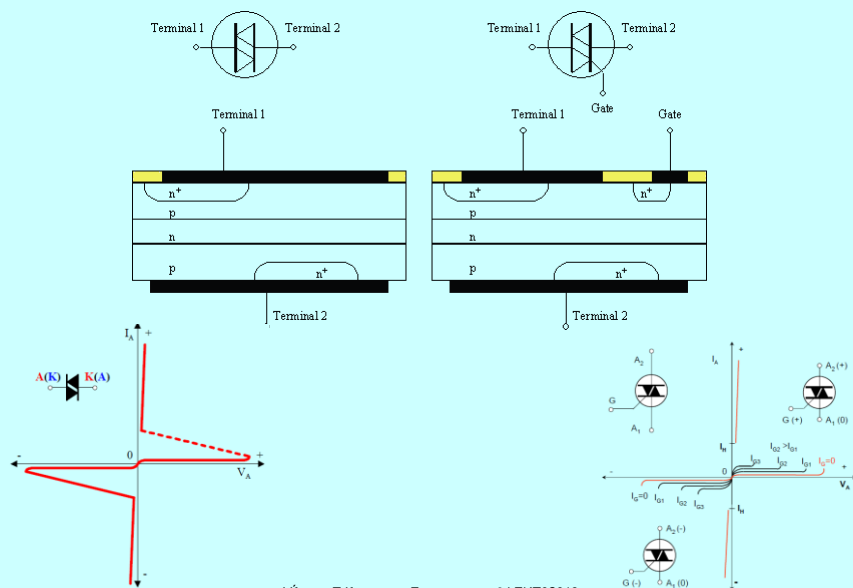
• Двотранзисторска надомесна шема

J. Косев, Т. Карталов, Електроника, ЗФЕИТ03018

6

- Двонасочен триоден тиристор TRIAC

Ж.Косев, Т.Карталов, Електроника, ЗФЕИТ03018

7

Мосфет Metal Oxide Semiconductor Field-Effect Transistor MOSFET

Ж.Косев, Т.Карталов, Електроника, ЗФЕИТ03018

8

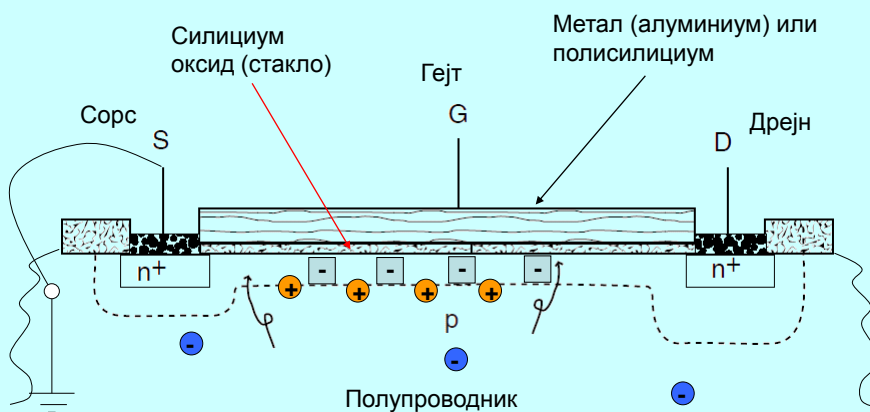
Прелиминарни идеи за управување со струја со помош на ел. поле

Ј.Косев, Т.Карталов, Електроника, ЗФЕИТ03018

9

Структура и принцип на работа (1)

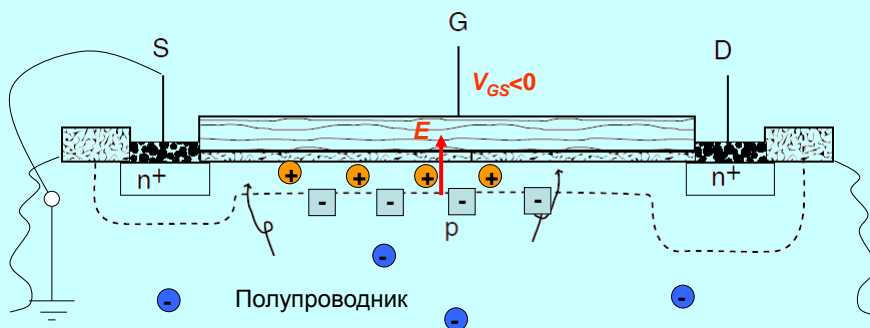

- При $V_{GS}=0$ под гејтот се создава осиромашен слој.
- При каков било напон меѓу D и S секогаш има инверзно поларизиран спој и меѓу нив не може да тече струја.

Ј.Косев, Т.Карталов, Електроника, ЗФЕИТ03018

10

Структура и принцип на работа (2)

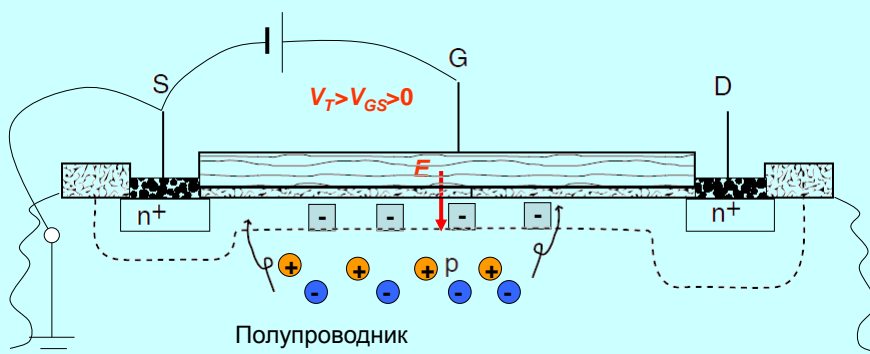

- При $V_{GS} < 0$ ел. поле под гејтот натрупва празнини.
- При каков било напон меѓу D и S секогаш има инверзно поларизиран спој и меѓу нив не може да тече струја.

Ј.Косев, Т.Карталов, Електроника, ЗФЕИТ03018

11

Структура и принцип на работа (3)

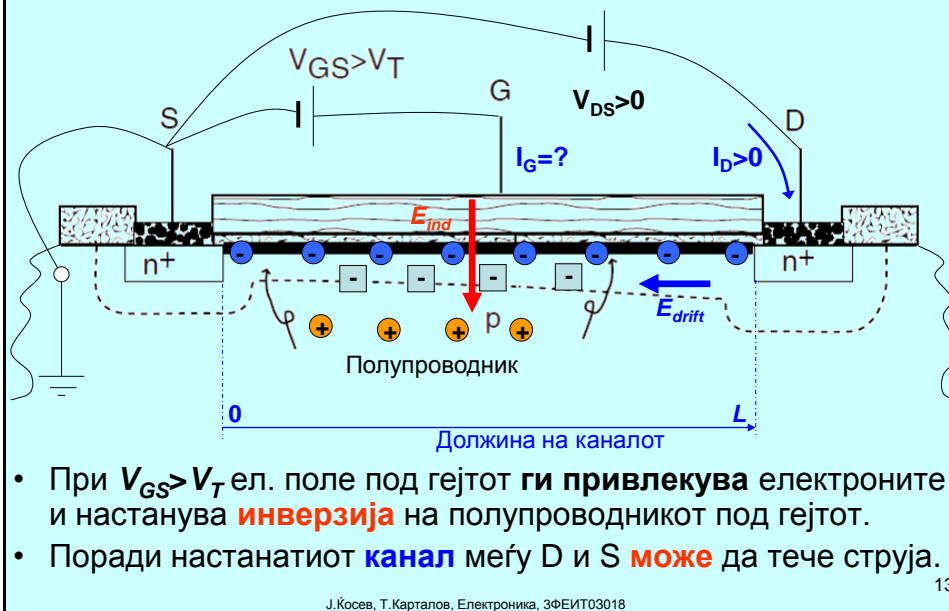

- При $V_T > V_{GS} > 0$ ел. поле под гејтот го проширува испразнетото подрачје (ги истиснува празнините).
- При каков било напон меѓу D и S не може да тече струја.

Ј.Косев, Т.Карталов, Електроника, ЗФЕИТ03018

12

Структура и принцип на работа (4)

- Анимација:
- <http://www.youtube.com/watch?v=QO5FgM7MLGg>

Структура и принцип на работа (5)

- Гџтот и инвертираниот канал сочинуваат кондензатор. Проводноста во каналот зависи од привлечените електрони.
- $\sigma \sim n \sim Q \sim E_{\text{ind}}(x) \sim (V_{GS} - V_K(x) - V_T)$; $V_K(x)$ е потенцијалот во каналот
- Струјата зависи од „хоризонталното“ поле.
- $I_D \sim \sigma \cdot K_{\text{drift}}(x) \sim \sigma \cdot dV_K(x)/dx \Rightarrow I_D \sim (V_{GS} - V_K(x) - V_T) \cdot dV_K(x)/dx$

$$I_D dx = \text{const} \cdot (V_{GS} - V_T - V_K(x)) dV_K(x)$$

- Интеграција на x од 0 до L во каналот и V_K од 0 до $V_{DS} \Rightarrow$

$$I_D = \beta(V_{GS} - V_T)V_{DS} - \frac{\beta}{2}V_{DS}^2$$

$$\beta = \frac{\epsilon_{ox}}{t_{ox}} \mu_n \frac{W}{L}$$

Ј. Косев, Т. Карталов, Електроника, ЗФЕИТ03018

15

Индуциран просторен полнеж во волуменот $t_k \cdot W \cdot dx = A \cdot dx$ од полето низ оксидот:

со Гаусов закон по површина S_f (до длабочина каде што полето е 0).

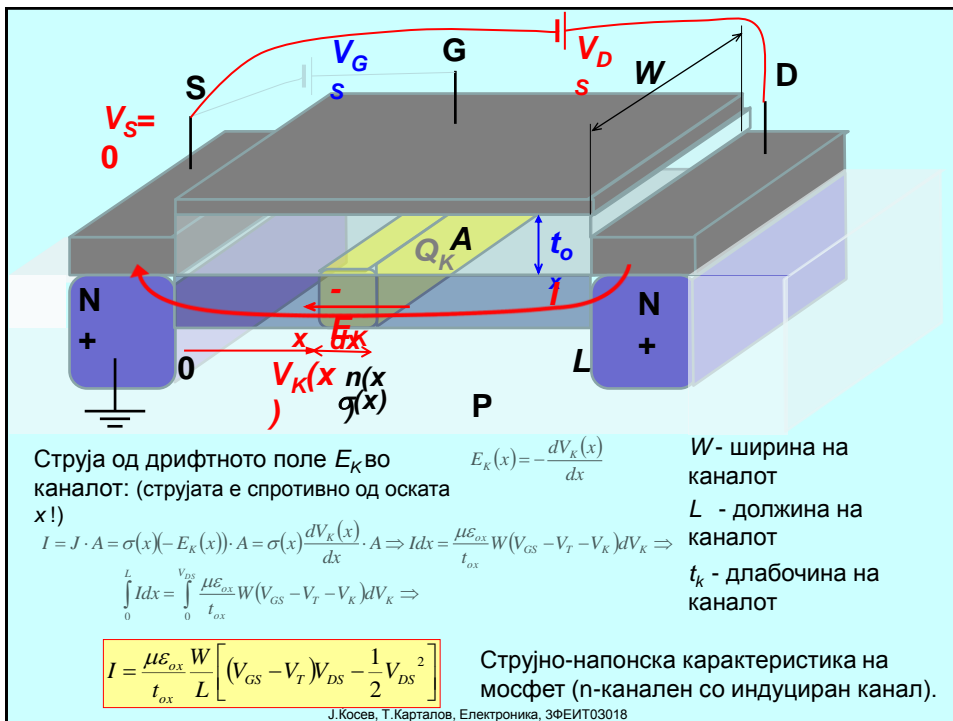
$$E_{ox} = -\frac{(V_{GS} - V_T) - V_K(x)}{t_{ox}} \quad Q_k = \int_{S_f} D dS = -\epsilon_{ox} E_{ox} W dx = -\epsilon_{ox} \frac{((V_{GS} - V_T) - V_K(x)) W dx}{t_{ox}} \quad Q_k = -qn(x) \cdot A dx$$

$$\Rightarrow n(x) = \epsilon_{ox} \frac{(V_{GS} - V_T - V_K(x)) W}{q A t_{ox}} \Rightarrow \sigma(x) = q \mu_n n(x) = \frac{\mu_n \epsilon_{ox}}{t_{ox}} \frac{W}{A} (V_{GS} - V_T - V_K(x))$$

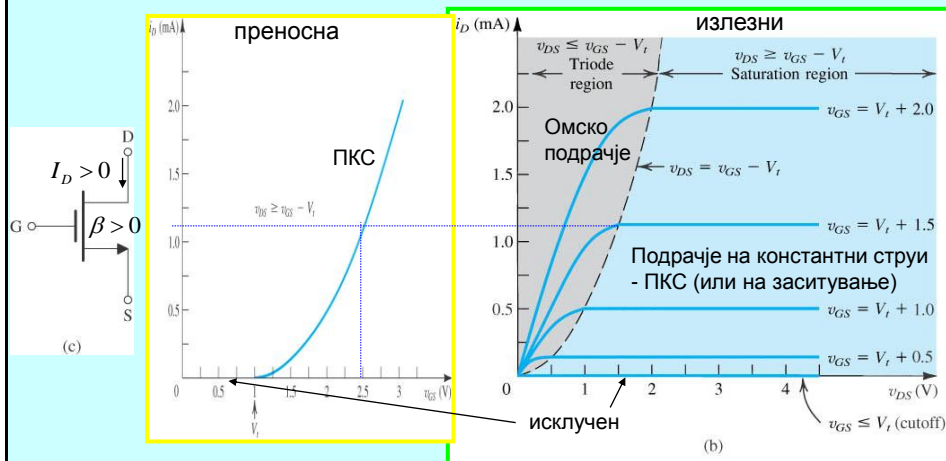
Специфична проводност во волуменот $A dx$

Ј. Косев, Т. Карталов, Електроника, ЗФЕИТ03018

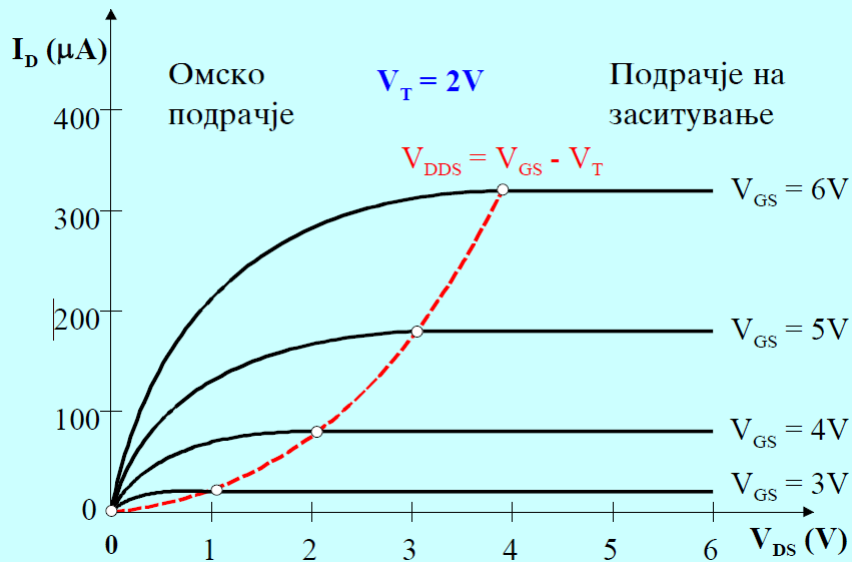

Симбол и карактеристики на п-канален мосфет со индуциран канал ($V_T > 0$)

- Излезни карактеристики (друг поглед):

Ј.Косев, Т.Карталов, Електроника, ЗФЕИТ03018

19

- Излезни карактеристики на мосфет:

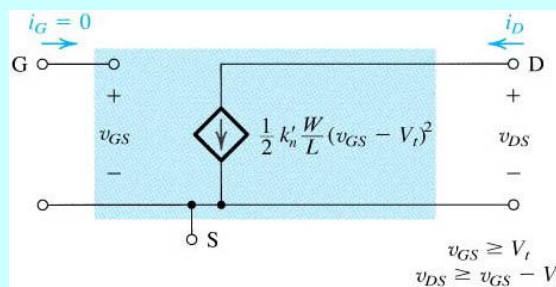
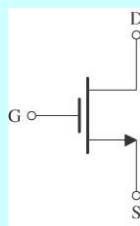
- На границата омско-ПКС:

$$V_{DS} = V_{GS} - V_T \Rightarrow I_D = \frac{\beta}{2} \cdot (V_{GS} - V_T)^2$$

- Тоа продолжува да важи понатаму во ПКС при

$$V_{DS} > V_{GS} - V_T$$

- Еквивалентна шема (и мосфетот е струен генератор):

Ј.Косев, Т.Карталов, Електроника, ЗФЕИТ03018

20

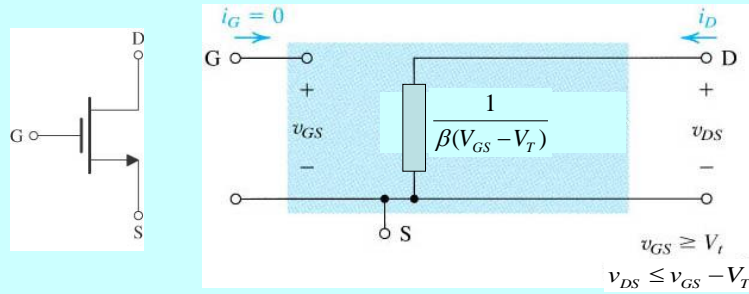
- Излезни карактеристики на мосфет:

- Длабоко **во омското** подрачје мосфетот е **напонски управуван отпорник**:

$$V_{DS} \ll V_{DS} \Rightarrow I_D = \beta(V_{GS} - V_T)V_{DS} - \frac{\beta}{2} \cdot V_{DS}^2 \approx \beta(V_{GS} - V_T)V_{DS} \Rightarrow$$

$$R_{DS} = \frac{V_{DS}}{I_D} = \frac{1}{\beta(V_{GS} - V_T)}$$

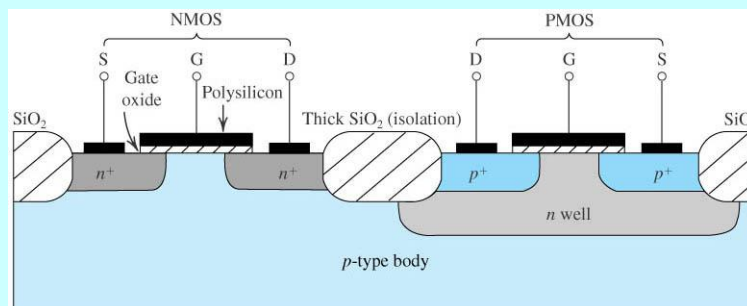
- Еквивалентна шема:

J. Косев, Т. Карталов, Електроника, ЗФЕИТ03018

21

Р-канален мосфет

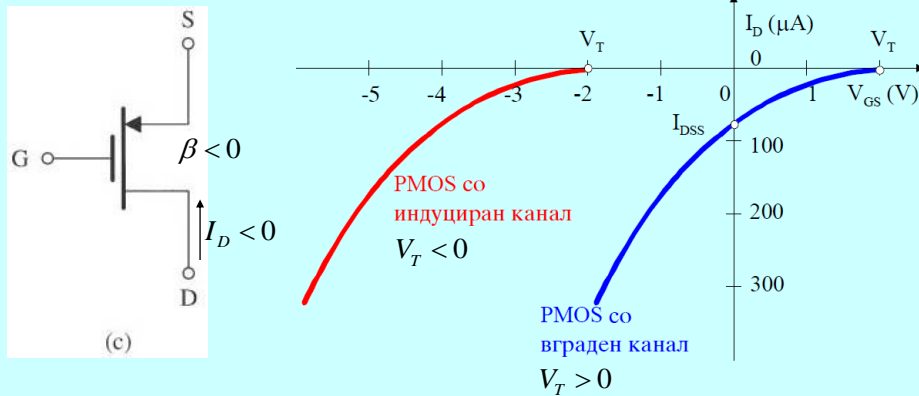

Figure 4.9 Cross-section of a CMOS integrated circuit. Note that the PMOS transistor is formed in a separate n -type region, known as an n well. Another arrangement is also possible in which an n -type body is used and the n device is formed in a p well. Not shown are the connections made to the p -type body and to the n well; the latter functions as the body terminal for the p -channel device.

J. Косев, Т. Карталов, Електроника, ЗФЕИТ03018

22

Р-канален мосфет

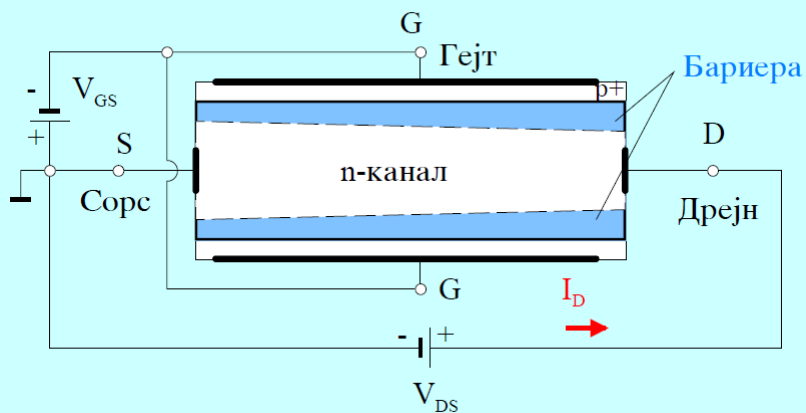

Ј. Косев, Т. Карталов, Електроника, ЗФЕИТ03018

23

N-канален споен фет (JFET)

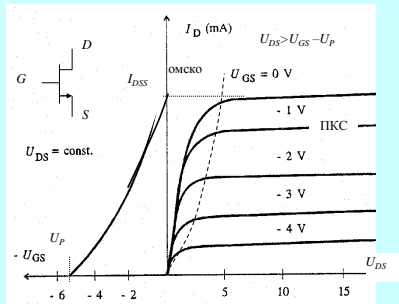
- Пресекот на „отпорникот“ (каналот), а со тоа и струјата низ него се модулира со ширење на инверзно поларизираната бариера гејт-канал

24

Параметри на споен n-фет (JFET)

- Напон на допир $V_{GS} = V_P < 0$ – напон при кој каналот е целосно затворен,
- Струја на потполно отворен канал I_{DSS} ,
- I-U карактеристики:

Во ПКС приближно важи:

$$I_D \approx I_{DSS} \left(1 - \frac{V_{GS}}{V_P} \right)^2$$